

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

64. šte. v.

V Ljubljani, v torek, dne 31. maja 1910.

Leto XIII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišтво „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Vabilo na naročbo.

Sodruge in prijatelje vabimo na novo naročbo, dosedanje naročnike pa, katerim je potekla naročnina koncem meseca maja, da jo zopet obnové.

„Rdeči Prapor“

izhaja trikrat na teden ter velja

Za Avstro-Ogrske dežele:

za celo leto	K 14.—
za pol leta	„ 7.—
za četrt leta	„ 3.50
na mesec	„ 1.20

Za Nemčijo:

za pol leta	K 7.90
za četrt leta	„ 4.—

Za Ameriko:

za pol leta	K 9.50
za četrt leta	„ 4.80

Obenem prosimo cenjene naročnike, naj priporočajo naš list svojim sodrugom, prijateljem in znancem, naj ga zahtevajo po gostilnah in kavarnah, v katere zahajajo in naj nam pošljejo naslove takih znancev, ki bi ga naročili, če jim ga pošljemo na ogled.

Upravišтво „Rdečega Prapora“.

Državni zbor.

Zbornica poslancev je imela v petek zopet sejo. Najprej se je predsednik dr. Pattai spominjal umrlega poslanca

sodrug Bartha

s sledečimi besedami:

Naš tovariš poslanec Josip Barth je bil dne 19. maja poklican iz življenja. (Poslanci vstanejo.) Zastopal je volilni okraj 104. v kraljevini Češki. Josip Barth je od mladosti pripadal industrialnemu delavstvu. Z železno pridnostjo je poleg vsakdanjega truda skrbel za svojo splošno in politično izobrazbo. Iz prijatelja svojih tovarišev po poklicu je kmalu postal njihov vodja in svetovalec. Z začetkom sedanje zakonodajne dobe je bil kot zastopnik svojega visoko razvitega volilnega okraja poslan v naše vrste. Tukaj se je v prvem redu posvetil izboljšanju delavskega položaja, zlasti onega v svoji severočeski domovini. To stremeljenje je z dobrim razumevanjem združeval s pospeševanjem domače industrije in njenega trga v tujini. Njegovemu delovanju pa ni bila usojena dolga doba. Posledice telesnega napora in nevarnosti njegovega poklica, združene s preobilnim duševnim delom so se izražale v zavratni bolezni. Ko je bil že težko bolan, je še vedno delal, kadar ga je klicala njegova poslanska dolžnost. Teda boj proti plazeči bolezni je bil zaman; vzela ga je ravno, ko je bil pri delu, da izrazi želje svojega življenja in da nastopi za one kroge, iz katerih je izšel in katerim je vedno ostal zvest.

Mnenje o potih, po katerih se to lahko doseže, je različno. Spoštovanje za vse tiste, ki sodelujejo z resnobo in z odkritostnim

stremeljenjem pri tej veliki, čisto človeški nalogi, je pa splošno. In sedaj, ko so se spustile tenčice smrti na življenje, ki je padlo kot žrtev v tem boju, čutimo le, kar nas druži, kar objema vse, ki so v teh velikih rečeh dobre volje. Umrlému tovarišu Barthu pa bomo ohranili zvest in časten spomin. S tem, da ste vstali, gospoda, ste se pridružili tej žalobni izjavi in pritrdili, da se zabeleži v uradnem zapisniku.

Na to se je nadaljevalo prvo čitanje

zakona o veterancih.

Besedo je debil poslanec

sodrug Winarsky:

Od vsega začetka se ta predloga ni zdela vsem strankam važna. Zbornica ima dosti drugih važnih reči, ki zanimajo široke ljudske sloje veliko bolj. Tukaj gre le zato, da se zadosti ničemurnosti

skupine špisarjev, ki žele vojaškega paradiranja. Za vprašanja brezposelnosti, draginje, skrajšanja delavnega časa pa nima zbornica zanimanja in časa. Pa tudi na vojaškem polju bi bilo desti nujnih reform: Dveletna služba, reforma vojnega kazenskega prava in kazenskega postopanja, ki kaže zopet svoje posebne slabosti in napake v procesu proti Hofrichterju. Tudi zavarovanje vojakov zoper nezgode bi bilo nujno. Zdi se pa, da moreta le dve vojaški reformi zdramiti zanimanje vlade: Dreadnoughti pa veteranski kor.

Domobransko ministrstvo je pohitelo s to predlogo, ker so jo v neki interpelaciji zahtevali krščanski socialci. Razume se. Če

veteranci zbornice

zahtevajo sabljo za veterance izven zbornice, se ministru takej mudi. Hrabri branjevc in mesarji, ki dobe veteranske sablje, katero so doslej videli le v sanjah, lahko zakličejo: Doseženo je! (Veselost.) Ravno v dobi, ko se na Nemškem bavijo z odpravo konjeniške sablje, se zdi domobranskemu ministru, da je v Avstriji čas, da dobe veteranci sabljo. Sploh je čudno, da se daje v Avstriji malim pobom in starim ljudem orožje v roke, krepijim možem pa ne. Pod pretvezo strelnih vaj naj dobivajo veteranci subvencije iz davčnega denarja. Kako pa naj se goji streljanje, če dobe veteranci le sabljo?

Schuhmeier: Če je božja volja, se tudi sablje lahko sprožijo. (Veselost.)

Winarsky: Na Dunaju je komandant Deutschmeister-veterancev gospod Hrab. Ali se ga bodo krščanski socialci bolj bali, kadar bo nosil sabljo kakor zdaj, ko nosi revolver v žepu? — Današnji veteranci so ljudje, ki večinoma nikoli niso videli vojne in ki jim je

vojaška igrarija

le zato tako všeč, ker niso nikdar spoznali resnosti vojaškega življenja. Takih smešnih trap se ne morejo udeležavati socialni demokratje. Domobranski minister bi menda rad dal šaljivim listom gradiva. Vlada pa hoče porabiti koncesije, ki jih daje veterancem, da napravi iz njih novo militaristično ustanovo, ki bi štela 300.000 mož in jim vcepiti

duha posebne kaste.

Seveda hoče s tem spraviti veteranska društva pod policijsko nadzorstvo. Glede na zavarovanje bi imel veteranski kor vse drugače pogodnosti nego drugi ljudje. Očividno ima to biti vaba. Če hočete imeti veteranska društva, naj velja zanja enak društveni zakon kakor za druge ljudi. So-

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3.50 K, mesečno 1.20 K. za Nemčijo za pol leta 7.90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9.50 K za četrt leta 4.80 K

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati: Enostopna peti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin. večkrat po dogovoru.

cialni demokratje vidijo v tej predlogi samo nepotrebno nadlegovanje zbornice in bodo glasovali proti nji. (Živahno odebravanje pri socialnih demokratih.)

Nato se je nemški nacionalc dr. Stölzel strahovito potegoval za predlogo. Socialni demokratje so se z njim nekoliko posalili, a to ga je napravilo strašno nervoznega. Zato so socialni demokratje rajši zapustili zbornico.

Ko je Stölzel končal, je bil sodrug Nemec izvoljen za generalnega govornika «proti».

Potem se je nadaljevala razprava o nujnem predlogu radi vseučiliških stavb. Govoril je učni minister gref Stürgkh.

Prihodnja seja bo v petek, dne 3. junija.

Shod zaupnikov na Goriškem.

V nedeljo, dne 5. junija ob 10. dopoldne bo v Gorici

v «Delavskem Domu»

(Via Tre Re, šte. 16.)

shod zaupnikov vseh krajevnih organizacij na Goriškem s sledečim

dnevnim redom:

1. Poročilo tajništva;
2. Razširjanje strankinega tiska na Goriškem;
3. Raznoteresti.

Sodrug zaupniki!

Ker je dnevni red shoda za razvoj stranke na Goriškem jako važen, je nujno potrebno, da se ga udeležijo zaupniki vseh krajevnih organizacij.

Ne glede na to, da bo na shodu tajništvo deželne organizacije podalo svoje poročilo, kar mora zanimati vsakega sodruga, zlasti pa vsakega zaupnika, je točka o časopisju tako važna, da ne sme noben izgovor preprečiti udeležbe. Ako hočemo, da se po Goriškem vrši tista agitacija, ki je nujno potrebna za napredek, razvoj in okrepčanje stranke, se mora naše časopisje po deželi vse drugače razširiti kakor doslej in shod ima nalogo, da poišče najprimernejša sredstva za to. Vsakemu sodrug mora biti ležeče na tem, da dobimo v organizacijo dobro podkovane socialiste, sodruge, ki ne bodo le s srcem, ampak tudi z znanjem socialni demokratje. Treba je, da si vzgojimo čim več agitatorjev, ki bodo lahko s prepričanjem in z dokazi širili socialistično idejo med delavnim ljudstvom. To se pa nikakor ne more izvrševati brez časopisja.

*Udeležite se torej shoda v velikem številu, da storimo torej tudi v tem oziru svoje dolžnost in da pridemo do sklepov, s katerimi bomo dejansko koristili strankinemu časopisju in s tem stranki ter sami sebi.

Za deželno organizacijo:

Josip Petejan

Kako moré naše delavce v Ameriki.

Davno je že znano, da je za varstvo delavcev v Ameriki precej slabo poskrbljeno. Amerika je kapitalistična skozinakoz, a čim bolj se kapitalizem razvija in čim več pridobiva moči, tem manj se ozira na človečnost in podobne lepe reči, tembolj brezobzirno gre za profitom.

Kljub temu se pa pri nas ni vedelo kako ogromne številke dosegaajo žrtve brutalnega kapitalizma onkraj morja. Treba pa je to vedeti, kajti izseljevanje iz Avstrije se neprenehoma množi in posebno mnogo je Slovencev, ki iščejo «sreče» v dolarski deželi. Zadnje zanesljive vesti o moritvi delavstva so tako grozne, da se človeku ježe lasje na glavi. Avstro-ogrski konzul Ludwig je o tem izdal pre-

tresljive izjavo. Opazuječ pogoste nezgode delavcev iz Avstro-Ogrske v tovarnah in jamah države Ohio, je omenjeni konzul sistematično preiskaval te dogodke in je prišel do zaključka, da poginev ondotnih fabrikah, plavžih in rudnikih vsak mesec

300 do 500 avstro-ogrskih delavcev, povprečno 1000 na mesec jih pa tako ponesreči, da ostanejo pohabljeni za vse življenje.

Konzul navaja v svoji izjavi, da ostane večina smrtih nezgod javnosti tajna in večinoma se tudi nikomur ne plačuje odškodnina. O enem samega podjetju pripoveduje, da je tam v manj kakor desetih letih poginilo do 1000 delavcev iz naše države. V neki drugi tovarni, v kateri dela povprečno 800 delavcev, jih je v enaki dobi prišlo 1200 ob življenje.

Konzul Ludwig se je namenil, nastopiti proti enemu teh podjetij sodnijsko. Če bo kaj dosegel, je veliko vprašanje, zakaj znano je, da so oblasti in sodišča v Ameriki skrajno sovražna delavcem. Na vsak način pa hoče vse bestialnosti, ki jih uganjajo ondotna kapitalistična podjetja, spraviti na dan.

Konzuli drugih dežel so se zdramili vsled Ludwigovega energičnega nastopa in zdaj se misli sklicati konferenca ameriških zastopnikov vseh tujih držav, ki bi imela v prvi vrsti namen, poučiti delavski razred v Evropi o strahovitih ameriških razmerah. Konferenci bi se imel predložiti tudi načrt, ki naj bi omogočil konzulom, da se prepričajo, kako je v velikih podjetjih z varstvom delavcev. Izseljeniki iz Evrope naj se napotijo, da se pouče pri svojih konzulih o razmerah.

Tudi glede na odškodnine naj bi konferenca napravila red. Sedaj je taka navada, če se sploh doseže kakšna odškodnina, da jo večinoma advokati vtaknejo v žep.

Napredek socializma na Bolgarskem.

Izmed vseh južnih slovanskih plemen kažejo Bolgari največ zmisla za socialno gibanje in organizacijo. Bolgari štejejo po najboljših podatkih profesorja L. Niederle 5 milijonov glav, od katerih jih je v kraljevini, ki prihaja v prvi vrsti v poštev, komaj tri milijone. Socializem nima posebno ugodnih tal.

In vendar kaže stanje časopisja, kako imenitno deluje. Socialno-demokratska stranka ima sledeče časopise:

Rabotnički Vjestnik	3500	naročniki
Novo Vreme	1300	"
Učiteljska Iskra	2000	"
Telegrafo-pošt. Vjestnik	1200	"
Željezničar	1300	"
Pečetaraki Rabotnik	600	"
Tjutjunorabotnik (Tob. delavec)	1200	"
Rudničar	800	"
Tekstilni Rabotnik	2000	"
Šivaški Rabotnik	1000	"
Služasči (Uslužbenec)	800	"
Kožaro-obušar	1000	"
Metalarabotnik	1000	"

Opaziti je, da je predplačevanje listov strogo urejeno, tako da mora biti naročnina plačana naprej, sicer se sploh list ne pošilja. Tudi kolporterji morajo plačati liste naprej proti 25% popustu. So slučaji, da en sam sodrug plača po 200 številki naprej. Zato pa vsi časopisi izberno stoji, in so ne le aktivni, ampak kolportarji časopisov, brošur in knjig daja posameznim organizacijam tudi precejšnje dobičke. Tako n. pr. dobivajo organizacije v Plovdivu in Plevni na leto le od kolportarja okoli 800 kron čistega dohodka. Tako se morajo tudi vse članske knjižice, marke i. t. d. plačevati v gotovini.

Kako napreduje Bolgarska, kaže to, da je imela centralna organizacija

leta 1906 prometa	41.530	levov
" 1907	84.566	"
" 1908	100.821	"
" 1909	124.092	"
in za poslednjih 6 mesecev	243.283	"

Stranka je nabavila lastno tiskarno z dvema strojema, vsega skupaj za 32.000 kron, v kateri dela 28 delavcev. Poleg tiskarne je tudi knjigovoznica. V Sofiji ima stranka dve stavbi; v eni je tiskarna, knjigarna, redakcija, strankarska uprava i. t. d., v drugi pa je delavski klub, vsakdanje zbirališče sofijskega proletariata. V Gabrovu in Plovdivu se v kratkem zgradi delavska doma.

Politična stranka povsod deluje solidarno s strokovnimi organizacijami. Tudi glavni list stranke «Rabotnički Vjestnik» je urejevan tako, da je polovica politične, druga polovica pa strokovne vsebine. V vsaki večji organizaciji imajo samostojnega, plačanega sekretarja, kateri je v manjših krajih tudi agitator; večinoma so plačani tako, da jim gre čisti dobiček od kolportarja, in ako jim primanjkuje do gotove svote, doplača potem centralna organizacija. Tak sekretar je v prvi vrsti zato, da propagira liste in brosure, v drugi vrsti pa mu je osigurano mesto.

Bolgarska knjigarna je že izdala Marksov «Kapital», prevel ga je starešina bolgarskih socialistov, sodrug Blagojev. Strankarska knjigarna izdaja: Naučno biblioteko, strokovno biblioteko in delavsko biblioteko, v kateri se prevaja najimenitnejša dela socialistov vsega sveta. Bolgarski delavci mnogo čitajo, in zato je tudi mogoče, da listi in knjigarna tako izborne delujejo.

Organiziranih delavcev šteje sedaj Bolgarska preko 5000. Sekretar glavnega «Delavskega saveza» je sodrug G. Dimitrov, tipograf v Sofiji.

Dopisi.

Greta pri Trstu. V nedeljo 22. t. m. se nam je vendar izpolnila stara želja. Vršil se je ustanovni občni zbor tukajšnjega delavskega izobraževalnega društva. Zborovanje je otvoril sodrug Cosetti. Na to sta sodruga Ivan Regent in Viktor Perez povočala o pomenu in namenu delavskih izobraževalnih društev. Prvi je poročal v slovenskem, drugi pa v italijanskem jeziku. Poleg njiju je pozdravil zborovanje in želi novemu društvu najlepši napredek tudi zastopnik delavskega izobraževalnega društva pri sv. Ivanu. Nato so bili izvoljeni v odbor sledeči sodrugi: Andrej Trampus, predsednik; G. Cosetti, A. Kokoravec, J. Škeril, G. Celič, V. Ferluga, J. Pakov, E. Okretič, odborniki. I. Kokoravec, J. Dodič, J. Škeril, nadzorovalci. Končno je predsednik zaključil zborovanje z navdušenimi besedami na navzoče, od katerih želi, da se ne bi ustrašili nobenih težav, temveč da bi ostali zvesti člani in sotrudniki društva v veselih in žalostnih časih. Društvo je tedaj ustanovljeno. Dobre volje in lepih idej smo polni. Na delo tedaj za izobrazbo in procvit delavstva.

Sv. Ivan pri Trstu. Pretečeno soboto 21. t. m. je v tukajšnjem delavskem izobraževalnem društvu predaval sodr. dr. Ferfolja o ciljih socializma. Predavanje ni bilo predobro obiskano; bilo bi lahko boljše. In mi priporočamo sodrugom, da poskrbe prihodnjic za večji obisk. Predavanje samo pa je bilo naravnost krasno. Navzoči so kar slastno sprejemali lepe nauke o ciljih socializma, ki se bili marsikomu še neznani. Predavatelj je pa žel za lepo predavanje obilo pohvale. Samo po sebi se pa razume, da so bili navzoči razni delavci.

Rogaška Slatina. Celjski narodnjakarji vpijejo po svojih časopisih in hočejo potegniti iz blata tukajšnjega gospoda ravnatelja dr. Franc Mullija, v katero je zagazil precej globoko. V prvi vrsti je zanimivo to, da sta pred nekaj tedni liberalna časopisa «Dnevnik» in pa «Narodni list» tega gospoda grozno blatila, danes ga pa zopet hvalita, kako da je pošten in priljubljen v naši slatinski okolici med slovenskim ljudstvom, ako je ravno Nemec. Mi dobro poznamo tistega poročevalca, ki je tiste članke skrpupal. Mežu ni to zameriti, ker se najbrže tolaži, da mu bo gospod Mulli podaril kako ponošeno oblekico za njegov trud, da mu ne bo treba golih kolen kazati. Mi mali, posetniki in delavci v okolici slatinski pa Vas, narodni gospodje, vprašamo, na kakov način morete trditi v svojem dnevniku in v «Narodnem listu», da je tukajšnji ravnatelj pri nas priljubljen? To je namreč laž; priljubljen je edino pri klerikalcih in pa pri ljudeh, ki sploh nimajo možganov. Ali je nam mogoče, takega gospoda hvaliti, ko nam je prepovedal kruh kupovati tam, kjer je boljši in za 10 dek težji in se dobi še po dve žemlji na en hleb povrh? Danes pa ravno tega gospoda zagovarjate, ko je ravno prepovedal slovenskemu peku slovenskim delavcem prodajati kruh. Gospod Mulli je ukrenil to, da je Sink prepovedal v R. Slatini 100 delavcem «bei die windischen Beken Brot kaufen». Še mnogo imamo takih slučajev, da bi jih navedli. To naj vzamejo na znanje narodnjakarji, ki se rajši brigajo za tega ošabnega paša in izkoriševalca ubogega ljudstva, kakor za nas delavce. Na svidenje!

Socialni pregled.

**** Pekovski delavci pozor!** Ogibajte se krajev: Wr. Neustadt, Ljubno, St. Veit, Beljak, Levico, Solnograd, Linc, Rzeszow in Zadar. Ker se naši tovariši v teh mestih nahajajo v plačilnem gibanju. Ne dajte se speljati na led; gre za zboljšanje delavnih razmer in za boljši človeški obstanek. V takih časih morajo biti pekovski delavci solidarni. Sodrugi peki! Bodite na straži, skrbite, da se preprečijo morebitne lumparije. Zadržite vsako krumivstvo!

Politični odsevi.

* Na konferenci klubovih načelnikov so se izrekle vse stranke za pravočasno rešitev proračuna. Soc. posl. Seitz je stavil predlog, naj bi se končala proračunska razprava v 12 sejah po 12 ur do 25. junija; proračunski odsek bi pa moral biti gotov že do 7. junija. Posl. Sylvester in Pacak sta naročila predsedniku proračunskega odseka, naj bi se s posameznimi strankami glede točne rešitve drž. proračuna dogovoril. Sledujoč je sklenila konferenca, da se da na dnevni red državne zbornice še poročilo odseka o tehničnem preizkuševanju in poročilo drgačinskega odseka o skrbi za stanovanja in o oddaji javnih del.

* Posl. Udržal je oficijelno naznanil ministrsk. predsedniku, da se bo šele na seji Češkega kluba (zveza vseh čeških državnozborskih poslancev) dne 2. junija odločilo, kdaj in kako bodo češki agrarci vložili svoj okvirni jezikovni zakon in če se bodo udeležili sporazumnih konferenc ali ne.

* Češki deželni zbor je sklenil na predlog odbornika Schönborna, da naznani ravnateljstvu držav. železnice, da deželni odbor češki ne more plačati garancij za pol milijona kron, katere je prevzel za obratne primankljaje. To so gospodarske posledice imenitne obstrukcije v češkem deželnem zboru in Bienerthove vladne politike.

* Baron Bienerth dela zopet za kulisami. Na pogovoru, katerega je imel z vodji češ. Nemcev, je omenil počasno napredovanje dela v proračunskem odseku in destavil, da bo najbrže treba predložiti parlamentu predlogo za proračunski provizorij. Kakor da bi ne bilo že davno dosti večnih Bienerthovih provizorijev.

* Italijansko vseučilišče je zadnji čas zopet razburilo duhove. V sredo je konfiriral min. pred. Bienerth z italj. poslanci Malfatijem, Concijem in Gentilijem v zadevi italj. pravne fakultete. Konference se je udeležil tudi naučni minister gr. Sürghk. Govorilo se je o sedežu bodoče fakultete. Italj. poslanci so izrekli željo, naj bi se to vprašanje rešilo še tekom poletnega zasedanja drž. zbornice, kar je Bienerth tudi obljubil. — «Neue Freie Presse» poroča, da se med Nemci vedno bolj utrjuje prepričanje, da se mora iz nujnih vzrokov priznati Trst za sedež italj. pravne fakultete. Le malo nemških poslancev se nasprotuje. Italjani se tudi trudijo, pridobiti za to Rusine. Zveza italj. dijaštva v Milanu je poslala dunajskemu italj. dijaštvu brzojavko, v kateri mu čestita ob odločnem nastopu za italj. pravno fakulteto in želi izpolnitev želj avstrijskih Italjanov po vseučilišču. — Krščansko-socialni Italjani niso zadovoljni z Roveredom, ker bi se jim tam fakulteta preveč poliberalila, napredni Italjani pa so proti Tridentu, ker bi postala, tam fakulteta preveč klerikalna.

* Osrednja zveza češkega učiteljstva se je obrnila na osrednjo zvezo nemškega učiteljstva na Češkem s prošnjo, da bi vplivala na nemške deželnozborske poslance, naj odnehajo z obstrukcijo, ker sedajni sistem varčevanja ne škoduje samo šolstvu v strokovnem oziru, temveč tudi gmotno škoduje učiteljstvu. Češko učiteljstvo je prepričano, da bodo Čehi radi izpolnili pravične želje Nemcev, ako ustavijo obstrukcijo.

* Ultimatum Rusinov v pogajanjih glede razmer na lvovskem vseučilišču se glasi: Sedaj obstoječe rusinske učne stolice na lvovskem vseučilišču se naj pomnožijo in smatrajo za avtonomne: rusinske vseučilišče se naj takoj ustanovi, kakor hitro je dovolj teh učnih stolic za 3 fakultete.

* Volitve v Bosni in Hercegovini so končane. V mestni kuriji je mohamedanska nacionalna organizacija od 9 mandatov pridobila 8 protisamosvalni stranki. V Bihaču bo ožja volitev. Vseh pet srbskih mandatov je pridobila srbska narodna organizacija, od katoliških mandatov so pripadli štiri «Hrvatski zajednici», 1 pa «Katoliški udruzi».

* O ogrski volilni agitaciji se kmalu ne bo moglo poročati drugače kakor o roparskih bojih. Iz Budimpešte poročajo, da se je zopet dogodilo v volilni agitaciji več ubojev. V Nagyhalmasu je nek Rumun z nožem smrtnonevarno ranil župana na prsih; tudi v aradeški županiji je došlo do več krvavih spopadov med Rumuni in Madžari. V močaški županiji se se stopli med seboj Justhovci in Košutijanci.

* Cesar Viljem je baje za evropsko državno zvezo. «Matin» poroča, da se je razgovarjal cesar Viljem v Londonu s francoskim zunanjim ministrom Pichonom. Cesar se je razgovarjal s Pichonom o priljubljeni mu ideji zveze evropskih držav. Cesar je rekel, naj bi bili evropski narodi v korist človeštva in civilizacije edini, se medsebojno podpisali in ustanovili mirovno zvezo. — To bi bili čisto novi glasovi iz Viljemovih ust. Sicer pa njegove besede nikoli ne pomenijo veliko.

* Francoško ministristvo se je popolnoma zedinilo glede programa, katerega predloži novemu parlamentu. Vlada bo izjavila, da bo vpeljala preporcionalni volilni sistem in podaljšala dobo mandata na 6 let. Vsake dve leti se bo volila ena tretjina zastopnikov na novo. Vrhutega bo vlada naznanila reformo deželne in sodnijske uprave, nov program glede bojnih ladij in bo uredila vprašanje državnih financ.

* Proporcionalne volitve na Francoškem. Po poročilih pariških listov se je izreklo izmed 594

poslancev 271 za proporcionalne volitve; drugi so za drugačne izpremembe sedanjega volilnega sistema, za katerega se zavzame le 35 poslancev. Poleg volilne reforme sa, be nova zbornica zlasti bavila z davčnimi vprašanji.

*** Podmorski čoln utonil.** Calais, 27. maja. Neki poštni parobrod je povozil francoski podmorski čoln «Pluviose». — Čoln je utonil. Več pomožnih ladij in dve torpedovki ste odpluli na mesto nesreče. Po uradnem poročilu so bili na čolnu 3 častniki in 22 mož. Vse poizkuse za rešitev so opustili. Mostvo in častniki «Pluviose» so zgubljeni. K nezgodi podmorskega čolna «Pluviose» se poročajo: Nesreča se je zgodila ravno v trenutku, ko je hotel «Pluviose» pluti pod parnikom «Pas de Calais», da bi ga prehitela. «Pluviose» je obsegala 450 ton in se jo spustili v morje 1. 1907. Med sirotami in zapuščenimi po mostvu ponesrečenega podmorskega čolna «Pluviose» je 12 vdov in 9 sirot. Poveljnik čolna ni bil oženjen, pač pa ima sivo, staro mater, kateri se doslej niso povedali o sinovi smrti. Vsi mornarji so bili mladi mežje.

Iz štranke.

o Tržaškem sodrugom se naznanja, da imajo člani novega političnega odbora svoje uradne ure vsak dan od 8. do pol 10. zvečer. Ob nedeljah in praznikih pa od 10. do 12. dopoldne.

o Vsem sodrugom priporočamo, naj skrbijo, da se bodo naše vžigalice prodajale povsod tam, kamor zahajajo delavci. Nobena delavska družina ne sme biti brez naših vžigalic. V Gorici se dobivajo štrankine vžigalice na drobno v „Delavskem Domu“, ulica Tre Re 16.

o Slovaške socialno-demokratske stranke je doletela bridka izguba. Dne 14. t. m. je na Dunaju umrl sodr. Vojteh Lojdl, eden izmed prvih slovaških delavskih agitatorjev. Rojen je bil leta 1876. v Paludji v lipovski županiji. Izučil se je mizarstva in je šel po svetu. Leta 1889 je prišel na Dunaj, kjer je začel delati v slovaškem društvu „Narod“. Kmalu pa je izstopil iz tega meščanskega društva in z njim je odšlo še mnogo drugih članov, s katerimi je ustanovil čisto delavsko društvo „Slovaška izobraževalna Beseda“. Do svoje smrti je bil član izvrševalnega odbora slovaške socialno-demokratske stranke, v kateri je vsa leta neumorno deloval.

o Nemška socialno-demokratska stranka ima svoj letošnji zbor od 18. do 24. avgusta v Magdeburgu.

Vestnik „Vzajemnosti.“

Sodrugom v Ljubljani in okolici na znanje. Sledeč sklepu zaupniškega zbora z dne 14. maja, da je izkušati sobotno številko „Rdečega Prapora“ za vse člane in članice zveze polagoma uvesti obligatorično, bo list poslej prinašal vsako soboto pod tem zaglavjem važne zvezine objave, ki naj jih zlasti sodrugi zaupniki vselej marljivo prečitajo, tako da bodo o zvezinam delovanju kar najnatančneje poučeni. O sklepu samem še izpregovorimo.

Sestanek krakovsko-trnovskega upravnega odseka se je preteklo soboto prav povoljno obnesel. Poročali so sodrugi Krasovic, Kočmur in Mlinar. Pridobilo se je 2 celotna in 5 naročnikov na sobotno številko „Rdečega Prapora“. Mesto odstopivših odbornikov sodrugi Vičiča in Hlebsa, ki sta drugod preobložena z delom, sta bila nanovo izvoljena sodruga Filipovič in Sever. Krakovsko-trnovski odsek steje že do 70 članov in lahko služi, kar se sistematičnega dela tiče, vsem ostalim za zgled.

Nov upraven odsek se je konstituiral pretekli tork na sestanku sodrugov iz kolodvorskega okraja vzhodno od Dunajske ceste. Poročal je sodr. Kočmur. Odseku načeluje sodr. Petrič. Odhor je sestavljen iz zanesljivih sodrugov in sodruginj, ki obetajo, da bodo v vsakem oziru izvršili svojo nalogo. Pisarna se nahaja v železničarskem tajnistvu, Resljeva cesta št. 22. Vpisuje in prispevke sprejema sodruginja P. Bolha, ki je blagajničarka. Mlademu odseku najlepši procvit!

Upravni odsek za dvorski okraj se je konstituiral pretekli ponedeljek in mu načeluje sodrug I. Tokan, ki sprejema tudi nove člane ter članske prispevke. Pisarna tega odseka se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6/II. Mnogo uspeha!

Pevski zbor si je izvolil za načelnik sodruga Josipa Skorpika ter sodruga Štefana Drazilja in Ivana Tokana za načelnikova namestnika, ki zastopata v odboru politično in strokovno organizacijo. Ostale odbornike maznamo, ko objavimo odbore vseh upravnih in izobraževalnih odsekov. Na zadnji seji je pevski odbor sklenil, da si nabavi lasten glasovir, 31. julija pa da priredi veselico na vrtu in travniku podpornega člana gosp. Putriha v Kurji vasi. O pevskega zbora kaj več prihodnjic.

Tamburaški odsek ima vsak četrtek od 8. do 10. zvečer teoretičen pouk. Odsek se pogaja z več tiskarnami v svrhu nabave glasbil.

Iz osrednjega odbora. Sklenilo se je, da se store vse priprave za ustanovitev abstinenčnega odseka, ki naj bo v zvezi z društveno hranilnico. Dne 21. avgusta se priredi pri g. F. Baliji na Glincah velika veselica. — Blagajnike upravnih odsekov se prosijo, da obračunajo do torka dne 31.

maja. Zaupnikom, ki imajo bloke, naj služi v vednost: Od blokov za pevski, tamburaški in dramski odsek je vse prispevke odračunati dotičnim blagajnikom, ki oddajo 10 odstotkov glavnemu blagajniku. Zaupniki, ki so bloke prejeli pri upravnih odborih, obračunajo zneske upravnim blagajnikom, ki oddajo polovico nabranega glavnemu odboru. Bleke, ki so jih zaupniki prejeli od glavnega odbora, je obračunati naravnost pri tem. Bloke se obračunavajo redno vsak teden, brez ozira na to, ali so že razpečani ali ne.

Domače vesti.

— **«Slovenec»** je zopet radoveden in vprašuje. Preglavice mu dela predavanje drja. Tume o predmetu «Socializem in delavstvo». Jezi ga, če se izreče, da sta si socializem in krščanstvo bivstveno nasprotna in se dela, kakor da bi bilo s tem izrečeno nekaj strašnega. Nič se ne bomo čudili, ako bo klerikalni list iz tega zopet izvajal, kako «protiverska» je socialna demokracija. Ampak «Slovenec» ima trdo lobanjo in težko gre spoznanje vanjo. Njemu še danes ni jasno, da krščanstvo ni vera sploh, kakor ne židovstvo, islam ali budizem. Njemu sploh nikdar ne bo jasno, da se socializem bivstveno razlikuje od krščanstva, da pa socialna demokracija vendar ne mora biti protikrščanska, ampak da je zanjo religija res privatna zadeva. Ampak morda bo razumel vsaj to: Krščanstvo je gotovo svetovno naziranje; pa tudi socializem je svetovno naziranje. In to dve svetovni naziranj se razlikuje, si nasprotuje. A ta razlika je popolnoma naravna. Krščanstvo prej, socializem pozneje. Ko so bile razmere ugodne za postanek krščanstva, se je porodilo. Ko so razmere nujno zahtevale socializem, je prišel na svet. Socializem je celo kolikor toliko otrok krščanstva. In tu bi omenili častitemu «Slovencu» jako priroden zakon, ki mu seveda ne bo všeč, ki se pa ne da izpremeniti, namreč da navadno starci umirajo, mladina pa živi dalje, večinoma tudi do starosti. To je stara reč. Pa zato se ni treba jeziti.

— **V Gorici** bodo 6., 8. in 11. junija dopolnilne občinske volitve.

— **Vsled opeklin** umrla 45letna gospica Karolina Maccari, stanujoča na Korsu Verdi 21 v Gorici, se je v nedeljo pop. polila s spiritom, ki se je vnel. Dobila je močne opekline po celem životu. Prihiti zdravniki, dr. Gresič, ji ni mogel več pomagati, ker je bila takrat že mrtva. Gena Maccari je trpela na melanholiji.

— **Z voza je padla in se ubila** v četrtek zvečer na orehovskem mostu, ki pelje čez Vrtojbo iz Mirna v Bilje in Vrtojbo, Jožefa Faganel iz Dol. Vrtojbe. Ostala je na mestu mrtva.

— **V goro se je ustrelil** v petek v Skopem 32letni veleposelstnik Josip Živic. Krogla ga je smrtonosno ranila. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico. Vzrok poskušnemu samomoru je baje slabo finančno stanje.

— **Povikana kazen.** Vsled pritožbe državnega pravdnistva proti razsodbi prvega sodišča je druga instanca povišala kazen radi vohunstva obsojenega uradnika v tržaški ladjedelnici Andreinija od 7 mesecev na 13 mesev ječe.

— **Zopet železnika nesreča.** Na binkošno nedeljo se je ponesrečil sodlar Eržen, ko se je vračal s svojo družino iz Zaplaza v Št. Vid pri Zatični. Pri Radohovi vasi je prekrizal z vozom dolensko železnico pred sedmim vlakom, ki je pa nenadoma privozil, prevrgel voz in vrgel rodbino in njega. Drugi so bili manj mepoškodovani, a stari Eržen si je polomil več reber in se tudi drugače občutno ranil. Da so ljudje tako neprevidni!

— **Obsojen sodni svetnik.** V torek se je vršila pred okrajnim sodiščem v Celju kazenska razprava zoper deželno-sodnega svetnika in predstojnika okrajnega sodišča v Gornjem gradu, Karla Grebenca. Tožilo ga je 8 Gornjegrajsčanov radi razžaljenja časti, ker je svetnik Grebenec ob neki priliki izustil besede: «Die Oberburger sind alle ein Gesindel». Deželnosodni svetnik dr. Smolej je obsodil sodnika Grebenca na 40 K globe, oziroma 48 ur zapora.

— **Nezgoda na železnici pri Celju.** Posestnik Jakob Sitar iz Št. Janža na Vinski gori je imel zadnjič opravka pri Steinklauberju na Pragerskem. Plačal je tam nek račun v znesku nad 250 K. Peljal se je na to domov čez Celje. V vlakcu pa je menda zaspal in se je odpeljal mimo kolodvora. Onkraj mosta čez Savinjo je najbrž opazil, da je že mimo Celja in je skočil z vlaka. Padel je z glavo naprej in se je hudo poškodoval. Spravili so ga v celjsko bolnišnico. Na licu mesta je tudi že bila sodnijska komisija.

Zadnje vesti.

Cesar v Bonni. Sarajevo, 30. maja. Danes ob 3. pop. je cesar z velikim spremstvom dospel v Sarajevo. Med potje so bili oficijelni pozdravi v Bosanskem Brodu, Dobroju, Zenici, Travniku in na Visokem. Na sarajevskem kolodvoru, kjer je bil napravljen poseben paviljon, so cesarja sprejeli vsi vojaški, civilni, občinski in cerkveni dostojanstveniki vseh izpovedanj ter zastopniki tujih držav. Potem se je cesar odpeljal v konak. Ulice so bile polne vojaštva in ljudstva. Po kratkem odmoru je cesar ogledal glavne cerkve, oziroma temple

vseh veroizpovedanj. Policija je napravila velike priprave in izdala stroge naredbe iz strahu pred «anarhisti».

Praga, 30. maja. Agrarni «Venkov» poroča, da se v Sarajevu govori, da bosta Bosna in Hercegovina povzdignjeni v kraljevino.

Spravne konference. Praga, 30. maja. «Pravo Lidu» javja, da bodo češki socialistični poslanci predložili vabilo čeških agrarcev na pravne jezikovne konference Socialno-demokratski Zvezi v državnem zboru, da sklepa o njem.

Razprava proti Hofrichterju. Dunaj, 29. maja. Sodi se je takozvana razprava proti Hofrichterju zaključila. Spisi so se po predpisu zapечатili in častniki, ki so nastopali kot sodniki, so zapustili sodišče. To se ve, a to je tudi vse, kar se more vedeti. Kakor smo v soboto javili, je «vojno pravo» popolnoma tajno. Vsi udeleženci sodišča so zavezani, brezpogojno molčati o razpravi in o vsem, kar se godi pri sodišču. Sodnike veže uradna tajnost in sodniška prisega, da absolutno molče. Torej je popolnoma nemogoče, da bi kdo zvedel za sodbo, dokler ni razglašena. Vedeti se pa tudi ne more, kdaj se to zgodi. Kajti «sodni gospod» lahko potrdi sodbo, lahko jo izpremeni, lahko napravi vzklic na višje sodišče. To si pa tudi lahko že prej pridrži pravico, da bo samo sklepalo o sodbi. Naj se zgodi prvo ali drugo ali tretje, na noben način se ne more sodba razglasiti, dokler ne postane pravomočna. Potem šele pokličejo Hofrichterja v sodnijsko dvorano, hernoist zatrobi «Habt acht» in pri odprtih vratih in oknih se prečita sodba. Hofrichter sam zve šele takrat, kaj je z njim.

Razni časopisi imajo seveda že vsakovrstna «poročila» o procesu in sodbi. To je nedopustno varanje občinstva, kajti tajnost vojnega sodišča je tako neprodorna, da tudi sveti duh ne pomaga senzacijskim časnikom. Eni poročajo, da je Hofrichter obsojen na smrt; tako pač ugibajo, ker se jim zdi verjetno, odkar je Hofrichter priznal. Drugi, n. pr. «Lidove Noviny» trdijo, da je Hofrichter preklical priznanje, češ, priznal je le zato, da bi se rešil dolgotrajne preiskave in prišel na opazovanje v blaznico. Tudi to je le ugibanje; lahko bi bilo tako, ampak vedeti ne more tega nihče. Umevno je, da se občinstvo silno zanima za to stvar; ampak druge pomoči ni, kakor potrpežljivo počakati do razglasa sodbe. Obtoženec, kateremu je negotovost brez dvoma najtežja, mora tudi sam čakati.

Ogrske volitve. Budimpešta, 30. maja. Vlada misli, da ji je večina v bodošem parlamentu že zagotovljena in da pripada najmanj 216 mandator vladni stranki.

Homatije s Kreto. Berlin, 30. maja. «Magd. Ztg.» ima iz Londona poročilo, da je avtonomna vlada na Kreti predložila varstvenim silam izjavo, da ne bi mogla preprečiti obrambnega boja, ako bi se hotelo rabiti orožje proti Krećanom.

Nemški cesar. Berlin, 30. maja. Cesar Viljem, ki ima na desni roki otekline, ki se je vnela, je bil v soboto večer operiran. Spomladno parado, na kateri bo navzoč belgijski kralj, bo mesto cesarja pregledal prestolni naslednik Viljem.

Finski deželni zbor. Helsingfors, 29. maja. Finski deželni zbor je odklonil predlogo ruske vlade, po kateri bi se bil imel za 1911. vpeljati poseben vojaški davek.

Papeževa enciklika. Rim, 29. maja. Ob tristoletnici posvetenja Karla boromejskega je papež izdal encikliko, v katerem proslavlja svetnika kot velikega bojovníka katoliške resnice zoper protestantsko reformacijo. Papež pravi, da je sedanje modernistično gibanje enako onemu gibanju, zoper katero se je bojeval Karol Boromeus, ker hoče navesti ljudi na splošen odpad od vere in od cerkvenega nauka, kar je tem bolj nevarno, ker se to gibanje skriva v cerkvi sami. Sicer napada enciklika reforme v raznih državah ter pozivlja škofe in duhovščino na boj.

Boji v Nikaragvi. Novi Jork, 30. maja. Vlade čete pod generalom Lare so napadle vstaje pri Estradas, pa so bile odbite in so izgubile 250 mrtvih in ranjenih.

Atentat v Parizi. Teheran, 29. maja. Bivšega poštne ministra so zarotniki ustrelili.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarinah in brivnicah **„Rdeči Prapor“**

H. Suttner
Ljubljana Mestni trg
nasproti rotožna.

Priporoča svojo bogato zalogo pravih švicarskih ur, zlatine in srebrnine najfinjšega izdelka po najnižjih cenah. Blago le prve vrste. Cenik na zahtevo nastoj in poštnine prosto. Obrnite se zanesljivo na domačo trgovino, kjer boste najbolje postreženi. 102

Močenje postelje

30-29

se jamčeno ozdravi takoj. Pojasnila brezplačno. Sporočiti je starost in spol. Tople zahvale. Zdravniško priporočeno.

Zavod „Sanitas“

Velburg P 348 (Bavarsko.)

Gostilna „Pri panju“ Vegova ulica št. 10

se priporoča za mnogobrojen obisk

lastnik Leonardo Galante

ima najboljše pijače; dobiva se izboren „pelinkovac“, goriska, istrska, dalmatinska vina in dolenski cviček po najnižji ceni. 26-10

Darila.

Prijateljska družba v Kranju na „Stari pošti“ 2 K za sklad „Rdečega Praporja“.

Iv. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

— Ceniki zastoj in franko. — 14

Castiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

52-53

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso ž velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

posestnik in premiran medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri št. Petru na Krasu.

V združnem delu in slogi je moč!

Naznanilo.

Prva kranjska tovarna sodavice in mineralnih vod, registr. zadruga z o. p. v Ljubljani

tem potom p. n. občinstvu kakor sploh vsem odjemalcem uljudno naznanja, da se je podjetje preselilo v lastne prostore

Slomškova ul. št. 27, poprej gostilna „Kranjski biser“.

Priporočilo.

Načelstvo zgoraj imenovane zadruge se uljudno priporoča vsem članom kakor nečlanom, da tudi zanaprej ostanejo zvesti odjemalci sodavice, raznih brezalkoholnih izdelkov, sadnih sokov, ogl. kisline itd. kakor dosedaj.

Zadruga hoče tudi nadalje nuditi svojim odjemalcem le to, kar je najboljše in najpopolnejše v tej stroki ter po primerno nizki ceni.

Cenjeni tokajšnji naročniki se lahko kakor dosedaj poslužujejo pri naročilih telefona št. 174.

V Ljubljanski okolici je zadruga ustanovila dve zalogi, in sicer pri

A. Mežanu na Igu in Iv. Kancu, vulgo Gorjancu, Pod smreko pri Brezovici.

V teh dveh zalogah dobijo vsi cenj. odjemalci zadrugne izdelke po isti ceni, kakor pri zadrugi sami.

Z združnim pozdravom se priporoča

načelstvo.

V združnem delu in slogi je moč!

Svarilo!

Kuče.

Prosimo spoštovana gospodinja, ne zahtevajte pri nakupu kar na kratko zavitek ali zabojček „cikorije“, temveč določeno znamko:

: Franck :

da imate jamstvo za vedno jednako in najboljšo kakovost. — Pazite pri tem na varstvene znamke in podpis, kajti naše zamotanje se v enakih barvah, papirju in z podobnim natisom ponareja. —

TOVAR. ZNAMKA.

TOVAR. ZNAMKA.

TOVAR. ZNAMKA.

Henrik Franck & sinovi

d. z. 4457, 18:0 M. V.

Advokat dr. Jožef C. Oblak

naznanja, da je otvoril

.. odvetniško pisarno ..

v Ljubljani

Dalmatinova cesta šte. 15 (Hotel Štrukelj)

Dolnška družba združenih pivovarov Žalec in Laški trg v Ljubljani

Telefon šte. 168.

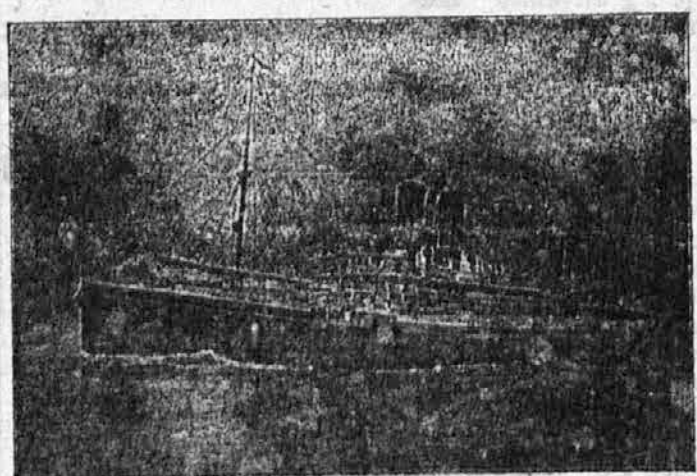
Telefon šte. 168.

priporoča svoje

Izborna pivo v sodnih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

52-17

Potniki v severno in južno Ameriko

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

52-20

Avstro-Amerikana

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki, z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopel i. t. d.

Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakovrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Korosko:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.